

Nieuwsbrief IVN Eemland

Januari 2021

Dit intensieve jaar 2020 hebben we,
op deze laatste uren na, gelukkig geveld,

liefs
van
Corry!

al hoopvol turend in onze glazen bol
naar het komende jaar, nu nog in nevelen gehuld,
maar het gaat vast weer lichter worden in 2021!!!

Een nieuwjaarswens van Corry Heus aan alle leden en donateurs van het IVN Eemland

Agenda

- **Maandag 3 januari**, vogels tellen bij de Westdijk in Bunschoten wegens corona momenteel niet mogelijk.
- **Dinsdag 5 januari**, geplande vergadering met coördinatoren gaat niet door.
- **Zaterdag 16 januari**, 16.00 uur, online nieuwjaarsreceptie via <https://meet.google.com/fkk-pnhc-yqs> zie uitnodiging op pagina 2.

Subsidie toegekend

- Het IVN Eemland heeft een subsidie van 2600 euro ontvangen voor het werk in de boomgaard en kwekerij tegenover Paleis Soestdijk. Het geld is bedoeld voor de aanleg van een bloementuin, een kruidentuin en een druiventuin. Het geld is beschikbaar gesteld door KIEM Utrecht, een combinatie van Het Elise Mathilde Fonds, het K.F. Hein Fonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds, die natuur- en duurzaamheidsinitiatieven steunen.

UITNODIGING

Het bestuur van IVN Eemland wil ALLE leden en donateurs hierbij van hart uitnodigen voor de **nieuwjaarsbijeenkomst** van IVN Eemland.

Gezien de huidige beperkingen hebben we dit jaar gekozen voor een **online** bijeenkomst.

Deze zal plaatsvinden op **zaterdag 16 januari van 16.00 tot ca. 17.00 uur.**

Deelnemen kan via de volgende link: <https://meet.google.com/fkk-pnhc-yqs>. Meld je even voor 16 uur aan, klik op toegang vragen en wacht totdat de host je binnenlaat. Gaat allemaal heel simpel. Het is niet nodig om Google Meet eerst te installeren.

De voorzitter, **Harm-Jan Luth**, zal de bijeenkomst openen en een toast uitbrengen op het nieuwe jaar. Daarna zal **Pascal Losekoot** een presentatie verzorgen over **Zoeken naar nieuwe diersoorten.**

Om het gezellig te houden kun je wat drinken en hapjes voor jezelf klaarzetten.
Aanmelden vooraf is niet nodig.

Hartelijke groet

Het bestuur van IVN Eemland
Piet van Dijk
Miriam Kollaard
Wim Kok
Wim Koster
Harm Jan Luth

Bijenles op het Gagelgat in Soest. Zie de **volgende bladzijde.**

Boek over honderd jaar imkeren in Eemland

- Ter gelegenheid van het honderd jarig bestaan van de Imkersvereniging Eemkwartier in 2021 is een boek samengesteld met als titel *Honderd Jaar Imkeren in Eemland*. Het rijk geïllustreerde boek telt 130 pagina's vol met verhalen over de historie van Eemkwartier en haar imkers. **Vanaf heden is dit boek verkrijgbaar in de boekhandel of te bestellen op 100jaarimkeren.nl.**
- Het is een boek over drie generaties imkers, over de vele veranderingen die zich in de imkerij voltrokken zoals de veranderde motieven om bijen te gaan houden. Naast het wel en wee van de bijenhoudersvereniging, is het vooral een boek met **verhalen van en over oude en jonge imkers**.
- Wie het boek doorbladert, kan zich haast niet voorstellen dat er in 1721 nog een heuse '**bijenoorlog**' woedde tussen Amersfoort en Soest. Uiteraard waren het niet de bijen die elkaar naar het leven stonden - voor hen is er in onze omgeving genoeg te halen, en toen zeker. Het waren de penningmeesters van de respectievelijke gilden die beiden recht meenden te hebben op achttien stuivers van een imker uit De Bilt.

- De betrokken imkers en notabelen hadden zich toen waarschijnlijk niet kunnen voorstellen dat de bijenhoudersverenigingen, waar hun gilden de voorlopers van waren, uiteindelijk in 1971 samen in één vereniging verder zouden gaan. Interessant is te lezen welke invloed

de **bezetting** gedurende de Tweede Wereldoorlog op het imkeren had. Aan de vooravond van de oorlog zegt de voorzitter in zijn jaarrede : “De oorlogsdreiging aan onze grenzen werpt zijn schaduw over het maatschappelijk leven in Nederland en daarmee ook over het verenigingsleven. De aanvoer van suiker uit (Nederlands) Indië stagneert en er wordt overgegaan tot distributie van suiker”. Spoedig zouden deze bijeenkomsten en vergaderingen door de bezetter verboden worden.

- De omgeving waar de imkers van Eemland hun hobby uitoefenen is belangrijk veranderd. De grote heidevelden veranderden in bos en door de stikstof deposities vergrasde de heide. Heide is daardoor niet langer de hoofddracht. Het gebruik van **pesticide** in combinatie met de afname van de biodiversiteit, werd een ramp voor de insecten. Zonder de zorg van de ca.10.000 hobby imkers in Nederland, waarvan ruim 100 in Eemland, zou het aantal honingbijen net zo zijn afgenomen als de populaties van andere insecten.
- Interviews met imkers of met hun kinderen leverden boeiende en soms **ontroerende verhalen** op. Een bijzondere ervaring waren de gesprekken over imkers voor wie de imkerij meer was dan een hobby. Voor Marten Hensen en voor Chris Uiterwijk was het bijhouden niet alleen een hobby en een bijverdienste. Het was een activiteit die hen weer een positie in de maatschappij gaf, nadat ze door gezondheidsperikelen het gevoel hadden aan de zijlijn te staan omdat ze hun beroep niet meer konden uitoefenen.
- In een interview met de vroegere **bijenteeltleraar** Kees de Schipper komt een bijzonder gepassioneerde imker naar voren voor wie bijhouden een haast mystieke betekenis heeft. Een aantal Soester imkers vervulden in Nederland een voortrekkersrol bij het verbeteren van de bijengezondheid. Eén van onze leden, de internist Van der Zwan van het ziekenhuis Lichtenberg, deed onderzoek naar allergie t.g.v. wespen- en bijensteken. Wetenschappelijke publicaties laten zien dat hij op dit gebied een vooraanstaand onderzoeker was. Dit en meer kunt u lezen over imkeren in onze regio in het boek Honderd Jaar Imkeren in Eemland.

Nieuw ondeckt in Soest: het Bruin grondschildje

Jaap van den Berg en Mea Kriek hebben de eerste waarneming van een nieuwe paddenstoelensort gedaan: het Bruin grondschildje. Jaap vertelt:

● „Op zondagmorgen 13 december 2021 las ik op de Facebook-paddenstoelengroep van de Nederlandse Mycologische Vereniging over het Bruin grondschildje (*Discinella boudieri*) dat bij brem groeit. Bij mij ging er een lichtje branden omdat bij het ecoduct in Soest veel brem staat. Omdat Mea en ik regelmatig samen wandelen, besloten we daar een kijkje te gaan nemen. Nadat we het hek waren gepasseerd, gingen we rechtstreeks naar de brem daar. Terwijl ik naar wat anders stond te kijken, riep Mea me omdat ze wat gevonden had. Ik zag gelijk dat het misschien het zeldzame Bruin grondschildje was. 's Middags heb ik het naar Aldert Gutter gebracht voor microscopisch onderzoek en hij heeft bevestigd dat het inderdaad die soort is. Dit is de eerste waarneming voor de provincie Utrecht en natuurlijk voor het mooie Soest.”

Petitie tegen overbevissing

De komende weken worden kritische beslissingen genomen over de vislimieten voor. Beslissingen die grote gevolgen zullen hebben. Niet alleen voor het voortbestaan van de visbestanden en de gemeenschappen die ervan afhankelijk zijn, maar ook voor het klimaat.

Overbevissing betekent simpelweg meer vis uit de oceaan halen dan opnieuw kan worden bevolkt, wat betekent dat er jaar na jaar steeds minder vissen in de oceaan zijn. Het is een destructieve cyclus die ons zeeleven en lokale economieën bedreigt en de weerbaarheid van de planeet tegen klimaatverandering drastisch vermindert.

Stuur een bericht naar [onze EU-leiders](#) met het verzoek om wetenschappelijk advies op te volgen en te stoppen met overbevissing.

BIOLOGISCH MOMENT

Leven in de jeneverbess

Tekst en foto's Pascal Losekoot

● De jeneverbess is één van de weinige coniferen die van nature voorkomen in Benelux. Een bijzonder langzaam groeiende struik die gebonden is aan zandgrond. Voor de nieuwsbrief van het Hilversumse Pinetum Blijdenstein (www.pinetum.nl) vertel ik over mijn zoektochten naar kleine beestjes in de jeneverbessen van de Soesterduinen, waar ik graag kom om te genieten van de natuur en de rust.

● Naast de zandverstuivingen zijn er prachtige heidevelden, met op de hoogste punten een aantal eeuwenoude jeneverbessstruwelen. Deze vormen een geweldige schuilplaats voor vogels zoals de Heggenmus, Gekraagde roodstaart en Roodborsttapuit.

● Begin juni ontdekte ik in de Korte Duinen de aan het zand gebonden Eenstipdikkopmot / *Scythris empetrella*, een minuscule microvlinder die zijn eitjes legt in door stuifzand bedolven heide. Op advies van vlinderaar Paul van Wonderen was ik hier naar gaan zoeken. Het bleek verbazingwekkend eenvoudig dit diertje, dat nog nooit in de provincie Utrecht was waargenomen, te vinden.

● Bij een latere zoektocht besloot ik ook de jeneverbess eens goed onder de loep te nemen. Een prikkelende ervaring: onvoorzichtig aanraken van de jeneverbessnaalden is pijnlijk.

Tussen de naalden verschuilen zich

Heidelieveheersbeestjes, Jeneverbesskielwantsen en een enkele Cypresbodewants. Maar ook microvlinders, zoals de vrij grote Jeneverbessmot zijn te vinden, vooral 's avonds worden ze actief.

Roodborsttapuit (*Saxicola rubicola*) op een Jeneverbess

Heidelieveheersbeestje / *Chilocorus bipustulatus*

● Enkele dagen later, op 20 juni, doe ik bij een zoektocht in de avond een paar bijzondere ontdekkingen - nou ja, daar kom ik achteraf thuis achter. Allereerst de Oranje vlekpedaalmot. Dit microvlindertje is zo klein, dat het eerder op een stofje met een oranje streepje lijkt, dan op een vlinder.

Oranje vlekpedaalmot / *Argyresthia abdominalis*

● Plots valt mijn oog op wat later de Jeneverbess-dwergbladroller blijkt te zijn. Niet alleen is het de eerste waarneming voor de provincie, maar het aantal waarnemingen ooit, in heel Nederland, is volgens Waarneming.nl op twee handen te tellen.

“Een zeer zeldzame soort die nauwelijks meer wordt waargenomen. De enige recente waarneming stamt uit 2016. De achteruitgang is mogelijk gelinkt aan het verdwijnen van grote jeneverbesbossen in ons land; de soort wordt niet gevonden op gecultiveerde jeneverbessen.” (aldus www.microvlinders.nl over deze dwergbladroller¹). Een ontdekking van formaat dus, die bevestigd wordt door de microvlinderexperts, en waarvan ik ook later nog exemplaren aantref.

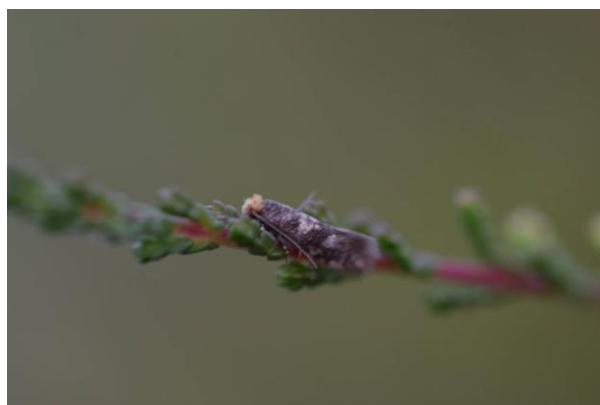
● Alsof het nog niet genoeg is, blijkt de prachtige geel/rode micro die ik zie rondvliegen het Kanariesmalsnuitje te zijn – nieuw voor de provincie. Ook het Zandkroeskopje mag er wezen.

Jeneverbesdwergbladroller / Pammene juniperana

Kanariesmalsnuitje / Aethes rutilana

Zandkroeskopje / Infurcitinea ignicomella.

Jeneverbeskielwants / Cyphostethus tristriatus

Al met al bijzondere ontdekkingen, die aangeven hoe uniek deze jeneverbessen zijn, en waarom bescherming en instandhouding van de jeneverbes in Nederland² voor de biodiversiteit van niet te onderschatten belang is.

Of deze, of andere insecten ook op de verschillende soorten jeneverbessen in het Pinetum voorkomen, is de vraag. Een speurtocht in 2021 zal dat moeten uitwijzen. Ik kijk er al naar uit!

¹ <https://www.microvlinders.nl/soorten/species.php?speciescode=362820&p=1>

² zie oa. <https://www.jeneverbesgilde.nl/> en <https://nos.nl/artikel/2354652-na-zes-jaar-ploeteren-boeken-de-jeneverbesbrigades-succes-in-drenthe.html>

